

БУДИНОК УЧИТЕЛЯ — культурно-освітня установа. Перші Б. у. засн. у Харкові та Києві (1922) як Будинки працівників освіти з метою ідеол. впливу на вчительство. 1934 в Києві Будинок працівників освіти реорганізов. в Б. у. При ньому діяв Нар. університет пед. знань. Відтоді в Б. у. проводяться наук.-пед. семінари, конф., діють колективи худож. самодіяльності: нар. вокал. ансамбль «Вікторія», нар. хор ветеранів пед. роботи, хор. капела вчителів, самодіял. театр, танц. і хор. колективи школярів, різні студії тощо. Київ. Будинок працівників освіти (згодом київ. Б. у.) був розташ. у центрі міста на пл. Радянська, № 2 (нині Майдан Незалежності), від 1977 — на вул. Леніна, № 11 (нині Б. Хмельницького) у приміщенні колиш. Колегії П. Галагана, нині міститься на вул. Володимирська, № 57 у будинку Пед. музею (збудов. на кошти С. Могилевцева за проектом арх. П. Альошина і відкритого 1912). У 1924 в Україні налічувалося 42 Будинки працівників освіти, з

них губернських — 9, окружних — 29, районних — 4 (у їхній структурі були пед. б-ки). 1926 було 194 Б. у., з них губернських — 54, повітових — 140. У них працювали політ. та пед. гуртки, регулярно проводилися лекції, бесіди. При Будинках Центр. міст (Харків, Одеса, Київ) організовано університети для вчителів, вечірні курси. 1926 у більшості клубів і будинків освіти діяли профспілк. б-ки, метою яких було забезпечення фахових потреб учителів. 1930–31 Будинки працівників освіти перейменовано на Б. у. Після 2-ї світової війни в Україні кількість Б. у. зменшилася. У 60-х рр. 20 ст. Б. у. було 26 (18 обласних, 8 міських і районних). У Миколаєві 1947 на базі фондів б-ки Б. у., діяльність якого не було відновлено після 2-ї світової війни, створ. Микол. наук.-пед. бібліотеку. Від кін. 90-х рр. 20 ст. Б. у. функціонують також у Горлівці, Запоріжжі, Кіровограді, Маріуполі, Луганську, Херсоні.

П. І. Рогова

Бібліографічний опис:

Будинок учителя / П. І. Рогова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-36509>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).